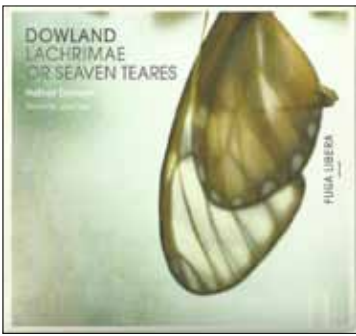

CD KLASSIEK

Tranen met zijn
John Dowland

De Engelse luitspeler en componist John Dowland (1563-1626) was een bereisd man. Dat moest ook wel. Als opmerkelijk virtuoos kon hij makkelijk een loopbaan uitbouwen aan menig vorstenhof, maar de enige post die hij werkelijk ambieerde, die van luitspeler aan het Engelse hof, ontglipte hem steeds weer. Zelfs nadat Jacobus I koning van Engeland was geworden en de unie met Schotland daarmee een feit was, duurde het nog bijna tien jaar alvorens Dowland eindelijk de baan kreeg.

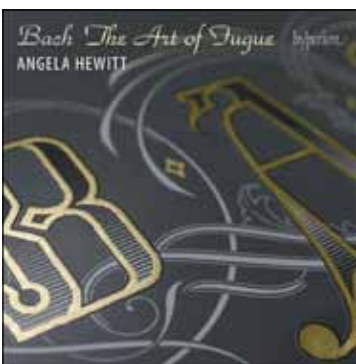
Geen wonder dat hij een van zijn composities de eerder grappige titel *Semper Dowland, semper dolens* (altijd Dowland, altijd droefgeestig) meegaf. Die fijne sluier van droefheid ligt over de nieuwe cd van het jeugdige Belgische Hathor Consort, gewijd aan een van grote en naar verluidt revolutionaire bundels van de componist uit 1604. De bundel bestaat allereerst uit een cyclus van zeven pavenes of *Lachrimae* (tranen), die gevolgd wordt door veertien andere werkjes in dansvorm.

Vanwaar al die tranen? In het tekstboekje worden daarover interessante hypothesen geformuleerd. Zeker is dat 'melancholie' op de kering van de zestiende naar de zeventiende eeuw een modebegrip was. Luitspeler Anthony Rooley doet echter nog een stap verder en legt uit dat het feit dat er juist zeven tranen ten tonele worden gevoerd, wellicht een diepe symbolische betekenis heeft en verwijst daarbij naar een mogelijk verband met thans vergeten neoplatonische opvattingen. „Melancholie was veel meer dan aardse neerslachtigheid, ze kon toegang geven tot diepe contemplatie en verbinding tot stand brengen met het goddelijke. De mens kon zich ontdoen van de schaduwen van het schijnbestaan op aarde, wist zijn ziel te bevrijden van de last van de stofelijkheid en reisde vrij om de allerhoogste kennis te bereiken. Tranen waren de geijkte expressie van deze geïnspireerde melancholie. Een traan ontsprong als het ware aan de ziel zelf.”

Dowlands beschouwt de zeven tranen als een reis om uiteindelijk uit te monden in de Oorsprong van alles. Het zou kunnen, maar misschien is de vlinder die op de hoes prijkt, een even geloofwaardige uitleg. (JC)

John Dowland, *Lachrimae, or Seaven Teares*, door het Hathor Consort onder leiding van Romina Lischka, Fuga Libera, FUG718, 23,50 euro.

CD KLASSIEK

Onaardse zwanenzang
Johann Sebastian Bach

Die *Kunst der Fuge* (BWV 1080) is de zwanenzang van Johann Sebastian Bach. Het werk bestaat een collectie van veertien fuga's en vier canons, gecomponeerd tussen 1742 en 1750, het jaar van de dood van de meester, en postuum uitgegeven in 1751. Uit het manuscript kunnen we afleiden dat de dan 63-jarige Bach vanaf 1748 last kreeg met zijn handschrift, wellicht als gevolg van een oogkwaal. De laatste toevoegingen aan de bundel dateren van december 1749.

De *fuga contrapunctus 14* is onafgewerkt. Zoon C.P.E. Bach noemde in het handschrift pre-

cies waar de componist overleed. Sommige uitvoerders hebben het deel willen vervolledigen, maar niet Angela Hewitt, die de *Kunst der Fuge* schitterend uitvoert op een hedendaagse piano.

De in Londen wonende pianiste, die in december te gast is in DeSingel in Antwerpen met stukken van de grote meester, wil in haar benadering van dit onsterfelijke, maar aarts moeilijke meesterwerk de wijze van componeren van Johann Sebastian Bach aan het licht brengen. „Als je naar de canon luistert zonder naar het papier te kijken, vraag je je af of dit wel iets van de aarde is, maar in het boek wordt het snel duidelijk hoe Bach te werk gaat”, schrijft ze. Boven-aards is dus blijkbaar vooral een kwestie van vakmanschap. (EDS)

Johann Sebastian Bach, *The Art of Fugue*, door Angela Hewitt (piano), Hyperion, CDA67980, 25,50 euro.

BOEK SPIRITUALITEIT

Salesiaanse bezinning
Stienaers & Verleyen

Veertig Bijbelverhalen met een korte actualisering. Origineel is het concept niet zozeer, maar wel goed uitgewerkt in *Godzijdank een menselijk verhaal*. Zoals de titel belooft, komen de verhalen via hun bijbehorende commentaar direct aan. Salesiaan Piet Stienaers gaat niet voor een leerstellige of exegetische aanpak, maar geeft de voorkeur aan een intuïtieve en persoonlijke benadering.

De auteur werkte in het onderwijs en was lang verantwoordelijk voor de gelovige animatie van jongeren en volwassenen in

werkingen van de congregatie. Wellicht had hij dat publiek voor ogen bij het schrijven. „Er hangt wel een aantal evangelieverhalen in ons collectieve geheugen, maar voor velen sluiten die niet aan bij het dagelijkse leven”, besefte hij.

Deze uitgave van Don Bosco Vorming & Animatie vertrekt van de overtuiging dat het evangelie, naast het getuigenis over Jezus Christus, ook de neerslag is van de menselijke worsteling met het bestaan. Het gaat over mensen, die hopen en liefhebben, lijden en gelukkig zijn, slagen en mislukken. Pater Stienaers nodigt zijn lezers uit om na te denken over hun eigen bestaan, om bewuster met de werkelijkheid om te gaan en om hun leven op het evangelie te leggen.

Een foto bij elk Bijbelverhaal brengt de tekst nog dichterbij het leven van gewone mensen. Roel Verleyen is een oud-leerling van het Don Boscollege in Zwijnaarde en amateurfoto-

graaf. We mogen vermoeden dat enkele kiekjes uit de privésfeer komen (kinderen die spelen op het strand of in het bos). Voorts vond Verleyen bruikbaar materiaal in zijn grote collectie natuur- en reisfoto's. (LW)

Piet Stienaers & Roel Verleyen, *Godzijdank een menselijk verhaal*, 176 blz., is tegen 18 euro te bestellen bij Don Bosco Vorming & Animatie, Don Boscolaan 15, 3050 Oud-Heverlee, 016 47 91 24, vormingenanimatie@donbosco.be.

BOEK BIJBEL

Bijbel herverteld
Philippe Lechermeier

Philippe Lechermeier publiceerde in vertaling al meerdere kinder- en jeugdboeken bij Davidsfonds (onder meer *Het grote boek van vergeten prinsessen* en *Het geheime dagboek van Klein Duimpje*). Met *Een Bijbel* waagt hij zich aan een heel nieuw genre. Samen met illustratrice Rébecca

Dautremer, met wie hij al samenwerkte voor de andere geciteerde boeken, durfde hij het aan de meest bekende verhalen uit de Bijbel naar eigen hand te zetten, gebruik makend van diverse vormen en stijlen. Het boek telt een vierhonderdtal bladzijden en is weerom prachtig geïllustreerd.

Lechermeier gaat heel persoonlijk te werk met zijn hervertelling van de Bijbel. Zijn bedoeling is helemaal niet de religieuze boodschap ervan door te geven. Wel ligt de cultuurhistorische waarde van de tekst hem na aan het hart. Die mag niet verloren gaan, meent de auteur.

Bekroond auteur Ed Franck bewerkte de tekst voor een Nederlandstalig publiek, zodat het boek ook hier jong en oud kan bekoren. De uitgevers van het Davidsfonds noemen *Een Bijbel*

„een onmisbaar boek voor wie voor het eerst kennismakend met de verhalen of ze opnieuw wil ontdekken”. De uitgave met enkele fragmenten, die onze redactie toegestuurd kreeg als recensie-exemplaar, ziet er alvast veelbelovend uit. (LW)

Philippe Lechermeier & Rébecca Dautremer, *Een Bijbel*, Davidsfonds, Leuven 2014, 400 blz., 49,95 euro, ISBN 978 90 7736 327 0.

BOEK CULTUUR

Meertalig verleden
Luc Devoldere

Luc Devoldere is een echte letterenman. Hij is hoofdredacteur van de culturele instelling Ons Erfdeel vzw en ontving in 2002 de Prijs Letterkunde van de Vlaamse provincies voor zijn essay *Wachtend op de barbaren*. Van zijn hand verscheen recentelijk de bundel *Tegen de kruideniers. Over talen, Europa en geheugen*. De geveerde kruideniers staan hier symbool voor bekrompenheid en krenterigheid. Voor Devoldere moeten we onze geest voortdurend openen voor tegen-gestelde stemmen. Die stemmen van vroeger en nu wil hij in zijn boek aan het woord laten.

De auteur gaf achttien jaar lang klassieke talen in het middelbaar onderwijs. Lesgeven deed hij aan het Sint-Barbaracollege (van de jezuïeten) in Gent, waar Maurice Maeterlinck, Emile Verhaeren en Georges Rodenbach hun eerste stapjes deden. Die beroemde auteurs waren Vlamingen die in het Frans schreven en met die taal terechtkwamen in het letterkundige pantheon. In Vlaanderen zijn ze zo goed als vergeten. *Verdwaald in onze talen* heet het hoofdstuk waarin Devoldere Verhaeren, Charles De Coster, Maeterlinck en Liliane Wouters herleest.

Vandaar dus ook een pleidooi voor 'relatieve' meertaligheid. Voor de auteur moet die de dominantie van het Engels in onze cultuur in evenwicht brengen. Daarom mag de eerste vreemde taal op school niet het Engels zijn. Hij pleit om in Vlaanderen het Frans te behouden als eerste vreemde taal.

Devoldere noemt zichzelf post-katholiek, wat zeggen wil dat hij niet meer in staat is te geloven, maar wel doordrongen is van tweeduizend jaar katholieke erfenis. In de bundel lees je dat in zijn beschouwing over Liliane Wouters die vertoefde in een

Franstalig pensioonaat in Gijzegem en in haar werk het landschap borstelde van het katholieke Vlaanderen. Het verleden speelt voortdurend een rol, maar dat verleden weegt soms loodzwaar, zo schrijft Devoldere tijdens een bezoek aan Jeruzalem.

Luc Devoldere probeert zich bewust op te laden met dat verleden. Wanneer hij echter een (Latijnse) tekst van Ignatius van Loyola bespreekt, mist hij de context van het godsvertrouwen van die „mystieke manager”. Devoldere registreert Ignatius' religieuze passie, maar blijft zelf afstandelijk. (EDS)

Luc Devoldere, *Tegen de kruideniers. Over talen, Europa en geheugen*, De Bezige Bij, Antwerpen, 2014, 332 blz., 19,99 euro, ISBN 978 90 8542 616 5.